

TENDINȚE DE DEZVOLTARE A IMM – URILOR ÎN CONTEXTUL GLOBALIZĂRII

Bărbăcioru Iuliana Carmen, lect. dr

Universitatea ”Constantin Brâncuși”, Tg.-Jiu

Abstract: The engagement in a process of durable economic development assumes three dimensions to be taken into consideration: economic, social and environmental dimension, without giving priority to one of them. The notion of durable development implies the fact that the economic development should be appreciate with respect to its effects on the four types of patrimony: the physical capital and its opposite the financial capital, the human capital, the ecological capital and social capital. There are remarkable qualitative changes in the SME's sector, in Romania, in the sense of the exchange acts modernization, the old predominant exchange forms being replaced by modern forms, according to the concept of durable development and globalization.

1. Ce este globalizarea ?

Faptul că nu există o definiție universal valabilă a globalizării și-ar putea găsi explicația în faptul că ea subinclude fenomene complexe cu o dinamică variabilă ce atinge domenii diferite ale societății. Ea poate fi un fenomen, o ideologie, o strategie sau toate la un loc. Scopul acestei secțiunii este de a trece în revistă păreri, idei exprimate de diferiți sociologi, economiști, gazetari, profesori, etc., despre aspecte pro sau contra globalizare.

”Aș defini globalizarea ca fiind libertatea pentru firma mea, de a investi unde vrea, când vrea, pentru a produce ceea ce vreau, aprovizionându-se și vânzând unde vrea, și având de suportat cele mai mici constrângeri posibile în materie de lege a muncii și convenții sociale”¹

”Globalizarea este integrarea la nivel mondial a piețelor financiare, statelor națiune și a tehnologiilor în cadrul unei piețe libere capitaliste la o scară nemaîntâlnită până în prezent”²

”Globalizarea este intensificarea relațiilor de interdependență la scară transcontinentală”³

”Oameni pe întreaga planetă sunt mai conectați între ei ca niciodată înainte. Informațiile și banii circulă mai repede ca niciodată. Bunuri și servicii produse într-un loc din lume sunt din ce în ce mai disponibile în toate părțile lumii. Călătoriile internaționale sunt mai frecvente. Comunicațiile internaționale sunt un lucru obișnuit. Acest fenomen a fost intitulat globalizare.”⁴

---

¹ Președintele firmei multinaționale ABB citat de cotidianul canadian ”Le Devoir”, 30 noiembrie 1999.

² Thomas Friedman, ”the Lexus and the Olive Tree: Understanding Globalization”.

³ Donald Hafner, Profesor de științe politice la Boston College, SUA.

⁴ Keith Porter, director de comunicații și emisiuni radio pentru Stanley Foundation, SUA.

”Globalizarea poate fi concepută ca un proces (sau ansamblu de procese) care cuprind transformarea într-o organizație spațială a relațiilor sociale și tranzacțiilor exprimată prin fluxuri transcontinentale sau inter-regionale și rețele de activități, interacțiuni și putere”.⁵

Preocupările pentru păstrarea patrimoniului național s-au transformat destul de repede într-o reflecție globală asupra condițiilor pe care dezvoltarea economică trebuie să le respecte pentru ca generațiile viitoare să nu sufere din cauza deciziilor luate acum. Această reflecție se bazează pe un concept nou apărut, dezvoltarea durabilă, al cărui conținut este precizat pentru prima dată de Comisia Brundtland: ”dezvoltarea durabilă este o dezvoltare care permite generației prezente să răspundă nevoilor prezentului fără a compromite capacitatea generațiilor viitoare de a răspunde nevoilor lor”. Angajarea într-un proces de dezvoltare durabilă presupune deci să luăm în considerare, în momentul opțiunii, a trei dimensiuni: economică, socială și de mediu, fără a acorda prioritate vreuneia dintre ele.

Noțiunea de dezvoltare durabilă implică faptul că dezvoltarea economică trebuie să fie apreciată raportându-ne la efectele sale asupra celor 4 tipuri de patrimoniu: capitalul fizic și opusul său financiar, capitalul uman (care crește datorită educației), capitalul ecologic (mediul) și capitalul social (care se exprimă prin realizările sociale). Întreprinzătorii au fost acuzați că nu hotărăsc decât în funcție de rentabilitatea financiară în detrimentul oricărei alte considerații. Ca o tendință de înlăturare a acestei atitudini, care prezintă o imagine negativă a capitalismului anumite întreprinderi au hotărât să integreze în criteriile lor de performanță care nu se limitează doar la rentabilitatea capitalurilor investite. În acest sens, un număr din ce în ce mai mare de întreprinderi fac rapoarte publice prin care-și fac cunoscute rezultatele în termeni sociali și de mediu. Aceste rezultate sunt din ce în ce mai armonizate, în general sub impulsul agențiilor de rating.

2. Programe privind creșterea competitivității IMM-urilor

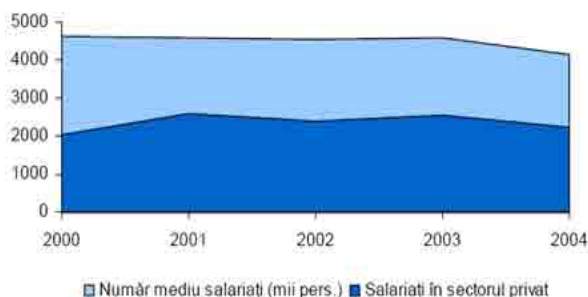
Ca efect al actualei tendințe de globalizare a piețelor are loc o lărgire a oportunităților pentru IMM-urile țărilor în curs de dezvoltare. Pentru obținerea de rezultate este nevoie de dezvoltarea resurselor umane implicate, în special în condițiile dezvoltării cu accent pe investiții străine și intervenții guvernamentale sau instituționale. În acest sens, Guvernul României acordă o importanță deosebită IMM-urilor și micro-întreprinderilor, acestea reprezentând o condiție a dezvoltării unei economii dinamice. Experiența Uniunii Europene demonstrează faptul că IMM-urile și micro-întreprinderile aduc o importantă contribuție la creșterea PIB, la creșterea oportunităților de angajare și la stimularea exporturilor. IMM-urile au abilitatea de a răspunde într-o manieră foarte flexibilă provocărilor pieței, și de a se adapta rapid schimbărilor ciclice și structurale ale economiei globale. Un sector al IMM-urilor și microîntreprinderilor bine dezvoltat poate astfel potența stabilitatea și creșterea macro-economică.

Începând cu anii 90, Guvernul României, cu asistență din partea programului Phare, precum și a altor instituții financiare, a introdus un număr de măsuri pentru a accelera creșterea în sectorul IMM. Aceste măsuri au avut misiunea de a crea un cadru legislativ și fiscal, să furnizeze asistență financiară pentru dezvoltarea activității IMM-urilor, creșterea competitivității și stimularea dezvoltării unei culturi antreprenoriale. Aceste intervenții au avut rezultate semnificative: IMM-urile și microîntreprinderile furnizează 50.5% din locurile de muncă din România.

---

⁵ David Held și Anthony McGrew, Profesori universitari, Anglia

Grafic 1 Evoluția numărului mediu de angajați în economie și sector privat

Sursa: BNR "Raport anual 2004" și INS "Romania în cifre" aprilie 2005

După cum se poate observa din graficul de mai sus numărul de salariați în sectorul integral privat are în intervalul de timp analizat o tendință de menținere, ajungând în anul 2004 să reprezinte 54,4% din numărul mediu al salariaților din întreaga economie iar conform situației de ansamblu a IMM-urilor din România în semestrul II din 2005, a crescut în medie cu 0,5 %.

Contribuția IMM-urilor la formarea PIB a crescut la 60%, iar în totalul exporturilor contribuie cu 20%.

În urma Consiliului de la Lisabona, unul din obiectivele UE îl constituie creșterea competitivității IMM-urilor în cadrul unei economii globale bazate pe cunoaștere. În acest sens, măsurile pe care le vizează activitățile Serviciilor Comisiei și Statelor Membre 2000 sunt focalizate asupra următoarelor zece aspecte:

- Educație și formarea privind antreprenoriatul;
- Proceduri de înființare a IMM-urilor mai rapide și cu costuri mai mici
- Cadru legislativ îmbunătățit
- Forță de muncă calificată
- Îmbunătățirea accesului on-line
- Îmbunătățirea funcționării Pieței Unice
- Taxe și aspecte financiare
- Îmbunătățirea capacității tehnologice a micilor întreprinderi
- Utilizarea unor modele e-business de succes și dezvoltarea unor servicii de sprijinire a IMM-urilor.

Serviciile Comisiei Europene au introdus un nou instrument de politică: Carta Europeană a Întreprinderilor Mici și Mijlocii (CEIMM). În 2002, Guvernul României, împreună cu alte State Candidate, au semnat Declarația de la Maribor, asumându-și angajamentul de a-și armoniza politicile cu prevederile CEIMM. Raportul de țară pentru România, publicat în Octombrie 2003, recunoaște eforturile făcute de Guvernul României pentru susținerea IMM-urilor și recunoaște progresele făcute până în prezent. În orice caz, atrage atenția asupra dificultăților cărora IMM-urile trebuie să le facă față într-un mediu economic dificil. *Densitatea IMM-urilor și micro-întreprinderilor* (măsurată prin numărul de IMM-uri/1000 locuitori) este încă foarte scăzută în comparație cu cea de la nivelul UE. Există mari dezechilibre regionale în dezvoltarea sectorului IMM-urilor, de la 12,2 IMM-uri/1000 locuitori în Regiunea Nord-Est, până la 35,5 IMM-uri/1000 locuitori în Regiunea București-Ilfov. Valoarea medie a acestui indicator era în 2001 de 17,5 IMM-uri/1000 locuitori, în timp ce în țările din Europa-15 era de 52 IMM-uri/1000 locuitori.

Din evaluările efectuate privind necesitățile IMM-urilor au reieșit dificultățile întâmpinate în accesarea și rambursarea creditelor de la băncile comerciale, acestea fiind reticente în ceea ce privește asumarea de riscuri asociate întreprinderilor nou înființate, garanțiile solicitate de acestea fiind de asemenea foarte restrictive. Baza antreprenorială insuficient dezvoltată constituie o problemă serioasă pentru dezvoltarea economică a țării, în special în zonele sub-dezvoltate. Multe dintre IMM-uri își încetează activitatea în primul an de la înființare, în special din cauza lipsei unui suport financiar, a serviciilor de susținere a afacerilor, a unor abilități antreprenoriale și experiențe limitate, precum și a lipsei de informații privind intrarea pe piață.

Documentele care stau la baza planificării Politicii de Dezvoltare Regională în România sunt:

- Strategia privind domeniul IMM-urilor pentru perioada 2004-2008
- Planul Național pentru Dezvoltare Regională 2004-2006 (PND 2004-2006)
- Documentul de Programare Phare 2004-2006

În vederea îndeplinirii acestor obiective au fost aprobate diferite programe care, în general, sunt implementate și derulate prin Centrul Român al Calității, înființat prin ordin al președintelui Agenției Naționale pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii și Cooperatie, iar activitatea acestora este asigurată de către personalul ANIMMC. Pentru perioada 2006-2009 ANIMMC a lansat programele multianuale cu finanțare inclusiv din fonduri europene pentru IMM-uri:

- Programului privind creșterea competitivității IMM-urilor prin implementarea și certificarea sistemelor calității;
- Programul național multianual pe perioada 2006-2009 pentru susținerea meșteșugurilor și artizanatului
- Programul pentru susținerea accesului microîntreprinderilor și a întreprinderilor mici la servicii de instruire și consultanță
- Programul național multianual de sprijinire a întreprinderilor mici și mijlocii în dezvoltarea exportului
- Programul de dezvoltare și modernizare a activităților de comercializare a produselor și serviciilor de piață
- Programul pentru informarea și educarea comercianților

3. Schimbări pozitive în demografia IMM-urilor

Obiectivul prezentei analize îl reprezintă IMM-urile), definite în conformitate cu noua Lege a IMM-urilor nr. 346/2004 al căror număr de angajați este de:

până la 9: micro-întreprinderi

între 10 și 49: întreprinderi mici

între 50 și 249: întreprinderi mijlocii

și care au o cifră de afaceri anuală de până la 8 milioane de EURO sau active totale în valoare de 7 milioane de Euro.

În funcție de mărimea, la sfârșitul anului 2004, din tabelul de mai jos, se poate observa că în anul 2004 erau active un număr de aproape 403.000 IMM-uri, ceea ce înseamnă o creștere de aproape 24% față de anul 1999 și, respectiv 13% față de anul 2003.

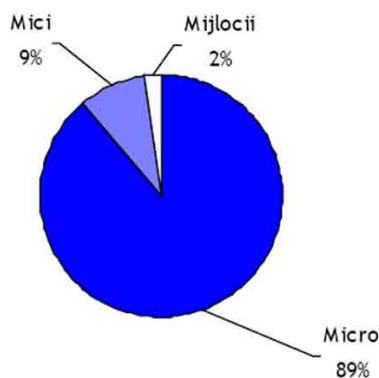
Tabelul 1 Numărul IMM-urilor active, în funcție de categoria de mărime

Mărimea firmelor	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Micro	294.597	279.893	280.448	285.207	313.485	358.242
Mici	25.987	29.417	31.249	32.010	34.883	36.080
Mijlocii	6.102	6.864	7.455	7.989	8.342	8.674
Total	326.686	316.174	319.152	325.206	356.710	402.996

Sursa: Ministerul Finanțelor Publice și INS

Seria de date pentru intervalul 1999-2004 scoate în evidență o evoluție ușor oscilatorie, mai precis, o scădere a numărului de IMM-uri în anul 2000, după care se remarcă o redresare continuă în anii următori și, mai ales, în 2004. În tot acest interval de timp majoritatea IMM-urilor din România au fost micro-întreprinderi, categorie care în anul 2004 reprezenta 89% din numărul total al IMM-urilor, înregistrând o creștere cu un procent a ponderii față de anul 2003.

Grafic 2 Proporția IMM-urilor pe clase de mărime

Numărul mare de micro-întreprinderi se menține ridicat ca urmare a mai multor factori de influență, printre care enumerăm: faptul că este primul pas în afaceri făcut de noii întreprinzători iar barierele la intrare pe piața nu sunt foarte ridicate. Codul Muncii intrat în vigoare în martie 2003 a stimulat externalizarea unor activități, în special de servicii, ceea ce a condus la responsabilizarea foștilor angajați și la încurajarea lor să înființeze micro-întreprinderi continuând să presteze respectivele activități pe cont propriu dar a fost și rezultatul unor importanți factori de natură instituțională, legislativă și de politică fiscală. În anul 2004 micro-întreprinderile s-au bucurat de un regim fiscal de impozitare de 1,5% pe cifra de afaceri, spre deosebire de întreprinderile mai mari sus puse unui alt regim de impozitare asupra profitului brut.

Cu toate aceste delimitări, politica fiscală care vizează contribuabilii mici a fost percepută ca o facilitate a mediului de afaceri cu efecte directe asupra încurajării spiritului antreprenorial, fapt care a condus la creșterea numărului de micro-întreprinderi active. De asemenea, trebuie precizat că ponderea mare a micro-întreprinderilor nu trebuie interpretat ca un factor de subdezvoltarea a sectorului IMM sau al sectorului privat, în ansamblul său. Dimpotrivă, este un aspect care justifică și consolidează flexibilitatea și capacitatea de adaptare la condițiile în continuă schimbare ale pieței. De altfel, sectorul IMM din România nu face nota contrastantă, ci se înscrie în tendința generală care se înregistrează în Europa unde spre exemplu în anul 2003, 92% dintre IMM-uri erau micro-întreprinderi, 7% întreprinderi mici și 1% firme mijlocii. (Comisia Europeană, 2003).

În tabelul 3 se prezintă numărul de IMM, în funcție de sectorul de activitate în intervalul 1999-2004.

Tabelul 3 Numărul de IMM-uri active private după sectorul de activitate

Sector de activitate	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Agricultură	10.055	9.494	8.929	10.011	10.430	11.390
Industrie	39.457	40.252	41.609	45.586	50.117	54.657
Construcții	10.956	11.705	13.990	16.312	20.378	25.115
Servicii	266.218	254.723	254.625	253.297	275.785	311.834
Total	326.686	316.174	319.152	325.206	356.710	402.996

Sursa: Ministerul Finanțelor Publice și INS

Câteva sunt caracteristicile de baza care se remarca pentru anul 2004 din analiza datelor din tabelul de mai sus, si anume:

(1) o evoluție pozitivă, crescătoare a numărului de IMM în toate sectoarele principale de activitate comparativ nu numai cu anul 2003, ci chiar față de toți anii anteriori;

(2) o dinamică accentuată se remarcă la IMM-urile din sectorul Construcții care a înregistrat o rată anuală de creștere de 23,2% față de anul 2003, în comparație cu rata anuală de creștere pe total IMM de 13,0% sau față de 9,2% în Agricultură și 9,0% în Industrie.

(3) în tendința unei dinamici mai accentuate s-a înscris și sectorul Servicii. Spre deosebire de fenomenul de stagnare din anii 2000-2003, sectorul Serviciilor se remarcă printr-o creștere sub aspect demografic, al numărului de întreprinderi active în anul 2004. Numărul de întreprinderi din sectorul servicii a crescut cu 13% față de situația din anii precedenți. De altfel caracteristicile de mai sus sunt și mai evidente urmărind graficul 2 prezintă evoluția IMM-urilor în principalele sectoare economice de activitate.

Concluzii: Pentru perioada 2000-2004 se remarcă următoarele trăsături principale:

- Ponderea cea mai substanțială este deținută de IMM-urile din Servicii (sector care înglobează și comerțul cu ridicata și cu amănuntul), chiar dacă în termeni relativi, greutatea sa specifică se reduce cu câteva puncte procentuale, respectiv de la 80,6% în anul 2000 la 77,4% în 2004.
- Dublarea ponderii sectorului Construcții (de la 3,7 % în 2000 la 6,2% în anul 2004.
- Menținerea ponderii sectorului IMM din Industrie la aproximativ aceleași valori procentuale în întreaga perioadă și
- Agricultură care înglobând un număr scăzut de IMM-uri (11.390 în 2004), deținea o participare de doar 2,8% și acesta pe un fond de ușoară reducere de anul 2000 (3,1%).⁶

Bibliografie:

1. Anuarul României pe anul 2004;
2. Culic I., *Metode avansate în cercetarea socială*, Polirom, București, 2004;
3. Guillochon, B., *Globalizarea o singură planetă, proiecte divergente*, Enciclopedia Rao, București, 2003;
4. Institutul Național de Statistică;
5. Rachieru, A.D., *Globalizare și cultură media*, Institutul European, Iași, 2003;
6. Schimbări în demografia IMM-urilor, Clubafaceri.ro, articol 2822.

---

⁶ ANIMMC, Octombrie 2004, Raportul anual al sectorului IMM pe anul 2003, capitolul 2.4.pc.f. Primele 10 sectoare dinamice din economia României în perioada 2000-2003.